

Európa zöld gazdasági jövőképe

Helyzetkép

A Zöldek gazdasági jövőképe

Az Európai Zöldek úgy vélik, hogy az emberi tevékenységnek figyelembe kellene vennie, hogy egy gazdag, ám véges, kölcsönös függőségekre épülő és törékeny ökoszisztéma részei vagyunk. Ezzel összefüggésben a gazdaságot eszköznek tekintjük, nem pedig önmagában vett célnak. A gazdasági tevékenység prioritása az alapvető szükségletek kielégítése és a jobb életminőséghez való hozzájárulás mindenki számára, most és a jövőben.

Csak akkor lehet egészséges gazdaságunk, ha a föld is egészséges; a környezeti és a társadalmi fenntarthatóság a zöld gazdaság előfeltételei. A jelen kor nemzedékei nem tulajdonosai, csak használói a földnek, és azt a jövő nemzedékek számára őrzik. A fenntartható fejlődés úgy elégíti ki a jelen nemzedék szükségleteit, hogy közben nem veszélyezteti a jövő nemzedékek szükségleteit.

A zöld gazdasági jövőkép a nemzeteken belüli és a nemzetek közötti társadalmi és környezeti igazságosságot és egyenlőséget helyezi a középpontba. Ez magában foglalja a földi erőforrások igazságos felhasználását és annak a tendenciának a megfordítását, hogy szélesedik a gazdagok és a szegények közötti szakadék. Az energia elosztásában és az erőforrásokhoz való hozzáférésben mutatkozó egyenlőtlenségek csökkentésére törekszünk. Mindenkinek joga van alapvető szükségletei kielégítéséhez: ezek a tiszta levegő, a víz, az élelmiszer, a talaj, a menedék, az energia, az egészség, a szabadság. Minden embernek joga van a szolidaritáshoz, a demokráciához, az önrendelkezéshez, az autonómiához, a felelősséghez, a méltósághoz, az önmegvalósításhoz. A gazdaságnak növelnie kellene a jólétet, nem pedig csökkentenie.

A zöld gazdaság egy innovatív és kreatív gazdaság, amelyben központi szerepet játszik a fenntartható fejlődésbe és a zöld technológiába történő befektetés. Alkalmazkodó gazdaságról van szó, amely rengeteg új lehetőséget teremt, különösen a munkaerőpiacon, és mindenkinek lehetővé teszi tehetsége hasznosítását. A gazdaság kizöldítésének kulcsa az, hogy csökkentjük a természeti erőforrások felhasználásának intenzitását.

Miért nem haladhatunk tovább a jelenlegi pályán?

A jelenkor kihívásai nemcsak ökológiai szempontból példátlanok; a piacok, a pénzáramlások és a kommunikáció globalizálódása áttöri a meglévő szerkezeti és intézményi határokat, és feszültséget jelent a nemzetgazdaságok számára. A tudás, a kultúra és az innováció alapjára építve, múlt századi európai ipari társadalmaink igen összetett szolgáltató gazdasággá válnak, amely az ipari javak termelését és a hozzá kapcsolódó szennyezést tömegesen kiszervezi olyan országokba, mint Kína, India, Brazília és más felemelkedőben lévő országok. Emellett az élet egyre több szempontja pusztá árucikké válik.

Miközben a gazdaság globálisan működik, a különféle szociális biztonsági rendszerek továbbra is nemzeti vagy regionális szinteken alapulnak. Az adóbevételek elapadása a káros adóverseny következtében, a társasági nyereségadó elkerülésének gyakorlata és az adóparadicsomok létezése igazságtalan adórendszerhez vezetett, és súlyosbítja az európai jóléti rendszerek pénzügyi válságát. A tömeges munkanélküliség, a soha nem látott mértékben növekvő egészségügyi kiadások és a demográfiai változás sok országban életképtelenné teszik a munkaerő adóztatásán alapuló jelenlegi szociális ellátó rendszerek többségét. Ezek a tendenciák egyre jobban megnehezítik a nemzeti kormányok számára a szociális biztonsági rendszerek fenntartását, hogy ezek javításáról már ne is szóljunk.

A gazdagság és a szegénység minden eddigénél nagyobb léptékben fokozódik. A gazdagok és a szegények között, a társadalmakon belül az egyének között, a nők és a férfiak között, a régiók és az országok között, észak és dél között egyre inkább tágul a társadalmi szakadék. Ma a világ 200 leggazdagabb emberének vagyona a Föld 2 milliárd legszegényebb emberének jövedelmével egyezik meg.

Számos tagadhatatlan tény igazolja drámai módon, hogy az éghajlatváltozás egyre nagyobb fenyegetéssé válik. A nem megújuló energiaforrások kiaknázásáért folytatott verseny egyre inkább válik egy, nemcsak a kereskedelmi, hanem a nemzetközi politikát alapjaiban átható kérdéssé, amely még a nemzetközi békét is fenyegeti. Az emelkedő tengerszint egész térségeket, sőt, akár országokat is fenyeget. Az éghajlati válság a környezeti pusztulás leglátványosabb példája, de a környezeti válságok sorába tartozik a biológiai sokféleség elvesztése, a túlzott hulladéktermelés, az erdőirtás, a vegyi szennyezés, az elektronikus szennyezés, a zaj, a talajkárosodás és a vízszennyezés is.

Az éghajlatváltozás költségeiről szóló Stern-jelentés (2006) nagyon világosan ismertette a problémát. Ha nem hajtjuk végre a szükséges befektetéseket (a világ GDP-jének 1–2%-a) azoknak a változásoknak a megvalósítása érdekében, amelyek az éghajlatváltozás leküzdéséhez szükségesek, soha nem látott és visszafordíthatatlan környezeti és gazdasági következményekkel és költségekkel kell számolnunk. Ha nem cselekszünk most, ezek a költségek néhány évtizeden belül végül akár a GDP 20%-áig emelkedhetnek.

A jelenlegi gazdasági növekedés egy súlyos „mellékhatással” jár: ez a természeti tőke megsemmisülése. Annak ellenére, hogy ezt a megsemmisülést negatív externális hatásként azonosítják, a közgazdászok többsége rendszerint nem számol ezzel az ismerettel azokban a politikai ajánlásokban, amelyeket modelljeiből levezet, vagy az általa népszerűsített makrogazdasági érvelésekben. Az e „természeti tőke” által nyújtott szolgáltatások hasznát jelentenek a vállalkozások számára, és messze nem tükröződnek a termékek tényleges árában. A természeti tőke megsemmisülésének teljes figyelembevételével a számításokban helyesen kimutatott GDP növekedési számadat eredményezne (a társadalom számára elért valódi hasznok alapján), amely lényegesen kisebb lenne. Amint azt az ENSZ által 2005 márciusában kiadott millenniumi ökoszisztéma-értékelés kimondja: „Jelentős számú ország, amely pozitív gazdasági növekedésről számol be, a valóságban a jólét csökkenését mutatná ki, ha nemzeti számláiban figyelembe venné a természeti erőforrások pusztulását”.

A fő sodorba tartozó gazdaságpolitika alapja az egyre erőteljesebb GDP-növekedés és a magas tömegfogyasztás célkitűzése. A Zöldek úgy vélik, hogy félrevezető az előrehaladást egyedül a növekvő GDP-vel mérni. Például az Erika tartályhajó elsüllyedése a tartályhajó mentése és a tengerpart megtisztítása révén növelte a GDP-t. Hasonlóképpen hozzájárulnak a GDP-hez az autóbalesetek, a természeti veszélyek, a betegségek. Másrészt egyes tevékenységeket, például a háztartási tevékenységeket, az önkéntes, díjmentes ápolási munkát egyáltalán nem veszik figyelembe a mutató mérésénél. Már ma, mintegy 43 ezer milliárd dollár globális GDP-vel, teljesen fenntarthatatlan helyzettel nézünk szembe. Hogyan képzelhetjük, hogy a jelenlegi növekedési tendenciák mellett a Föld 2050-ben kezelni tudja majd a jelenlegihez képest az előrejelzés szerint mintegy négyszeres szintet elérő GDP-t (175 ezer milliárd dollár változatlan áron)? Nem számíthatunk korlátlan GDP-növekedésre egy véges ökoszisztémában.

A fent említett kérdések és problémák közül sok nem oldható meg egyedül piaci mechanizmusokkal, és a verseny időnként visszajára fordul, különösen ha közjavakról van szó, mint amilyen például a vízhez való hozzáférés. Ha a piacokat magukra hagyják, azok nem vesznek tudomást környezeti és társadalmi hatásaikról. A figyelembevétel ilyen hiánya pedig a piac kudarcához vezet.

Mi a Zöld gazdaság? Javaslataink

A Zöld gazdaság változatos gazdaság

Mint Zöldeknek, gazdasági jövőképünk egy vegyes szerkezet, amelyben az áruk és szolgáltatások fizetett munkaerő igénybevételével történő előállítására szolgáló három

módnak továbbra is egymás mellett kell léteznie, mivel mindegyik értéket teremt: ezek a hatóságok és állami ellenőrzés alatt álló vállalatok; főként nyereségvezérelt magánvállalatok; nonprofit célok által vezérelt magánszervezetek, például szövetségek, szövetkezetek és kölcsönös társaságok, amelyeket rendszerint szociális gazdaságként vagy nonprofit szektorként emlegetnek, amely demokratikus elvek alapján szerveződik, mint például „egy személy, egy szavazat”. Minden szektornak megvan a maga szerepe.

Az európai gazdaság máris vegyes gazdaság. Egyes európai országokban a szociális gazdaság (vagy a nonprofit szektor) a GDP 10%-ának megfelelő súlyt képvisel, néhány másik országban pedig az állami kiadások a GDP 50%-ának, vagy akár ennél is nagyobb hányadának felelnek meg. Szemben a nyereségvezérelt gazdaság híveivel, a Zöldek mindaddig nem zavarja a jelentős állami vagy nonprofit szektor, amíg ez a változatos gazdaság hosszú távon hatékonyan maximalizálja az életminőséget.

A Zöldek a demokratikus gyakorlatok lehetősége miatt kedvelik a szociális gazdaságot, és a lehető legjobban támogatják fejlődését. Például árukat és szolgáltatásokat kínálhat a helyi piacokon, gondoskodhat olyan tevékenységekről, amelyekhez állami és magán erőforrásokra egyaránt szükség van, például a kulturális vagy az egészségügyi ágazatban, sőt, olyan árukat és szolgáltatásokat is biztosíthat, amelyeket alternatív módon a magán vagy az állami szektor is előállíthatna, például helyi megújuló energiát.

A közjavak – az igazságügyi rendszer, a belső és külső biztonság, a közigazgatás, az infrastruktúra stb. – előállítására nyilvánvalóan az állami szektor a legalkalmasabb. Egyes gazdasági tevékenységeket is működtethetnek azonban állami vállalkozások, ha a közösség vélekedése szerint ez mindenki számára a legjobb. A Zöldek a szolgáltatások és iparágak tulajdonjogával kapcsolatos álláspontjukat nem kötik ideológiához, és a különböző országokban fennálló eltérő körülmények között más és más megoldások lesznek megfelelőek. Amit el kívánunk érni, az az egyenlő és megfizethető hozzáférés, a szolgáltatások kiváló minősége és a globális környezeti és társadalmi költségek figyelembevétele. Megjegyezzük, hogy a közüzemi szolgáltatások terén nincs egyértelmű bizonyíték arra nézve, hogy a magánszektor bármennyivel is jobban teljesítene az állami szektornál, vagy bármennyire is hatékonyabban működne. Úgy véljük továbbá, hogy a közszolgáltatások különleges szerepet játszanak a társadalmi kohézió biztosításában.

Más szektorokban, például az oktatásban és az egészségügyben továbbra is az állami szektornak kell főszerepet vállalnia, mivel a piac rideg logikája hajlamos a legszegényebbek kizárására és további egyenlőtlenségek beépítésére. A gazdaság fennmaradó részében, amely nem „közjavakat” biztosít, a magánszektor hatékonynak bizonyult, de nem volt képes a tényleges társadalmi és környezeti költségek – például az éghajlatváltozás – internalizálására. Mi, Zöldek, azonban úgy véljük, hogy a magánszektor az innováció fellendítőjeként is szolgálhat. Európa-szerte több nemzeti és állami kormány tagjaként mi, Zöldek, bebizonyítottuk, hogy már nem szükségszerű, hogy a zölddé válás és a gazdasági nyereségesség ellentmondjanak egymásnak. A költségvetési és egyéb jogi eszközök, mint például a megújuló energiák terén kötelező a átvételi árak rendszere, csak egy e

sikertörténet kiemelkedő példái közül.

Ennek a törvényekkel és jogszabályokkal felügyelt adott keretrendszeren belül kell megtörténnie. Mi, Zöldek, azonban úgy véljük, hogy a magánszektor az innováció fellendítőjeként is szolgálhat. Európa-szerte több nemzeti és állami kormány tagjaként mi, Zöldek, bebizonyítottuk, hogy már nem szükségszerű, hogy a zölddé válás és a gazdasági nyereségesség ellentmondjanak egymásnak. A költségvetési és egyéb jogi eszközök, mint például a megújuló energiák terén kötelező a átvételi árak rendszere, csak egy e sikertörténet kiemelkedő példái közül.

A nemzetközi gazdaság megfelelő szabályozására van szükség, ezt a szabályozást pedig úgy kell kidolgozni, hogy megmaradjon a gazdasági szabadság, és elkerülhető legyen, hogy a nemzetközi gazdaságot arra használják fel, hogy elinduljon a társadalmi és környezeti normák egyre erőteljesebb romlása, valamint hogy megszüntessék a már elért hasznokat.

A gazdaság felelőssé tétele szabályozással

A valódi jólét hosszú távú maximalizálásának törekvésén mint kiindulóponton alapuló gazdaság több átfogó változtatást igényel a kormányzásban és a szabályozásban. A kormányoknak aktívabb szerepet kell vállalniuk, felismerve, hogy ezek a szervezetek rendelkeznek a legerőteljesebb legitimitással, tekintéllyel és eszközökkel a közjó és a jövő nemzedékek jogainak tényleges megvédéséhez. A piaci mechanizmusok csak azokat a szükségleteket képesek kielégíteni, amelyekhez pénzbeli érték társítható, és ebből adódóan nem képesek a társadalom valamennyi szükségletét kielégíteni, köztük az éghajlatváltozás problémájának kezelését sem. A gazdaság korlátozott ökoszisztémában működik. A józan, demokratikus és átlátható hatóságok feladata e határok megsabása.

A társadalmi és környezeti igazságosság egyik fő akadályát, és egyben a gazdaság korszerűsítésének egyik akadályát hagyományosan a hatalmi elit kezeli. Ehhez jön még, hogy gyakran fenntartják és védik az új, globalizált, szerzett vállalati érdekeltségeket, miközben a kormányokat aláaknázza az erőteljes lobbitevékenység, valamint a szabályozás és a szabványok vállalati hatalmába kerítése. A piaci megoldások önmagukban nem elegendők, mert nem feltételezhető, hogy a szereplők teljes mértékben tájékozottak, sem az, hogy nem a rövid távú, hanem a tágabb érdekek vezérlik őket. Ezért itt az ideje, hogy a kormányok és a polgárok visszaszerezzék és gyakorolják a gazdaság szabályozásához és alakításához fűződő jogukat.

A kormányoknak közjavaink – például az éghajlat, a légkör, az óceánok, az édesvíz, a biológiai sokféleség, az ökoszisztémák stb. – gondnokaként, közös kezelőjeként vagy elosztójaként kellene működniük. Úgy véljük, hogy a közös javak túlzott kizsákmányolásának megelőzése és a későbbi nemzedékek számára való megőrzése érdekében nem engedhetjük meg, hogy ezek felett szabályozatlan egyéni tranzakciók

érvényesüljenek. Megfelelő szabályozásra van szükség, amely magában foglalhatja a vonatkozó vagyoni jogok állami tulajdonát. A kormányok és a globális intézmények kötelessége, hogy az életet fenntartó tudást és technológiát egyenlően osszák meg észak és dél között, a bolygónk javára.

Mi, Zöldek, azonban úgy gondoljuk, hogy a gazdaság kizöldítéséhez minden érdekelt félnek be kell töltenie szerepét. A hatóságoknak új szabályozási keretrendszert, ezen belül szabványokat, ösztönzőket és adókat kell meghatározniuk. Elő kell mozdítaniuk az innovációt és növelniük kell a nyilvánosság tudatosságát... A vállalatoknak meg kell teremteniük azokat az árukat és szolgáltatásokat, amelyek a fenntartható fejlődés támogatásához szükségesek. A polgároknak – különösen fogyasztóként – mindig vállalniuk kell a rájuk háruló felelősséget, amikor csak magatartásuk befolyásolja a közjót, például a mobilitásra vonatkozó választásaikban, a hulladékuk szétválogatása és csökkentése során,... A piaci verseny, amely ugyan nem önmagában vett cél, a szolgáltatásnyújtás minőségének javítását, a fogyasztói választás garantálását, az alapvető javakhoz való egyenlő hozzáférést és az innováció ösztönzését segítő eszköz lehet. A fogyasztóknak választásaik meghozatalához több információra van szükségük az általuk fogyasztott áruk és szolgáltatások előállításának társadalmi és környezeti vonatkozásairól.

Elengedhetetlen gazdaságunk gyökeres reformja, mert még azok is, akik szeretnék úgy megváltoztatni életmódjukat, hogy csökkentsék ökológiai lábnyomukat és/vagy növeljék jólétüket, ezt gyakran nehéznek találják, a társadalom működésének módja miatt. A rendszer csapdájának foglyai. E változások megvalósításában alapvető tényező az idő, mivel a jelenlegi viselkedésminták továbbra is a fogyasztói életmódba zárnak bennünket, amelynek hatásai egyre nehezebben lesznek enyhíthetők, és amelyből egyre nagyobb kihívást jelent majd a kilépés (egy nyilvánvaló példa erre a légi közlekedés).

Mi, Zöldek, ezért a következőket javasoljuk:

- **Politikai reformok**, amelyek célja a kormány közérdekű megbízásának és ily módon befolyásának megerősítése a szükséges szabályozási intézkedések bevezetése során: arányos képviselet, a nemi képviselet egyenlősége, a választások közfinanszírozása, a vállalati politikai adományok fokozatos megszüntetése, valamint a lobbitevékenységre és az üzleti világ és a kormány közötti „forgóajtók” jelenségére vonatkozó szigorúbb korlátozások.
- **Átfogó, jól kialakított szabályok** meghatározott folyamatok és termékek vonatkozásában, amelyek kifejezetten a munkavállalók, az egészség és a környezet védelmére irányulnak a gazdasági tevékenység káros hatásaival szemben. Ezeknek az elővigyázatosság elvén kell alapulniuk.
- **Pontosabb számviteli és felelősségi rendszerek** a termékek és tevékenységek valós költségeinek tükrözése érdekében. A különböző területek különféle eszközöket alkalmazó politikáinak a teljes termelési láncban be kell építeniük a valós társadalmi, környezeti és egyéb (a jövő nemzedékeknél jelentkező) költségeket az árakba. Ilyen

módon egyenlő feltételek teremődnek a fenntartható vállalkozások számára, és a verseny nem a környezet és a társadalom károsításán alapul. Az erőforrások kiaknázására és a termelési módszerekre vonatkozó tilalmakra és korlátozásokra, az adóztatásra és a gazdasági tevékenység káros következményeinek megfizetésére gondolunk (lásd az „Adóztatás és támogatások” című részt).

- Több ország legjobb gyakorlatának a tágabb társadalmi felelősséget magában foglaló modelljét – ilyenek például a német munkavállalói tanácsok, a francia foglalkozási törvények és néhány japán gondozási kötelezettség – valamennyi, EU-n belül kereskedelmet folytató vállalat esetében be kellene építeni a működési szabványok vállalati kódexébe, és ki kellene bővíteni a magánvállalatok igazgatóinak törvényi kötelezettségeit. A skandináv országok példák arra, hogy miként hozható létre megállapodás a kormány, a szakszervezetek és a munkaadói szervezetek között a munkaerőpiac rugalmasabbá tételéről, megfelelő szociális biztonsági rendszerekkel és az oktatásba és innovációba történő befektetéssel párosítva. A gyermekmunkát és a rossz munkakörülményeket nem szabad eltérni. Az életkor alapján történő megkülönböztetést és a szexizmust törvényen kívül kell helyezni. A közérdekek vállalatok által történő kirívó és tartós megsértése esetén szankcióként aktívan alkalmazni kellene a társaság bejegyzésének felfüggesztését.
- Ösztönöznénk a kisebb vállalkozásokat, induló vállalatokat, amelyek bizonyították, hogy az innováció és a munkahelyteremtés valódi hajtóerői. Sokkal szigorúbb monopóliumellenes, oligopóliumi és kartelltörvényeknek kellene érvényben lenniük, hogy a nagyvállalati partnerek ne osztogassák egymásnak két kézzel a munkát. A beszerzés során történő ajánlattételt meg kell nyitnunk a kisebb vállalatok előtt.
- Fontos egy olyan környezet újbóli megteremtése is, amelyben elvárás a vállalatokkal szemben az általános gondosság kötelezettsége, valamint a társadalommal és a környezettel szembeni felelősség valamennyi tevékenységük során. Ehhez megfelelő reformok szükségesek a társasági jogban, hogy helyreálljon a vállalatok jogai (pl. jogi személyiség és korlátozott felelősség) és a működésük keretét alkotó társadalommal és a környezettel szembeni felelősségeik közötti egyensúly.
- A dereguláció sok esetben ártalmas volt. Példa erre a pénzügyi ágazat, amelyben egyre világosabbá válik, hogy a dereguláció ismét globális pénzügyi zavarhoz vezetett, amely a reálgazdaságot is érinti. A Zöldek szerint a hatóságoknak hatékonyabban kell szabályozniuk a pénzügyi piacokat.
- Az egyéni fogyasztók felelős magatartását ösztönző és megkönnyítő intézkedéseknek minimálisan korlátozásokat kell magukban foglalniuk a nem fenntartható áruk és szolgáltatások (különösen a gyermekeket és fiatalokat megcélzó) reklámozására vonatkozóan, mint amilyen például az alkohol, a cigaretta stb. A gyermekeket és a fiatalokat megcélzó reklámokat is szabályozni kell, hogy minimalizálják a mesterséges igények megteremtését és a túlzott, nem fenntartható fogyasztást. Ugyanakkor

szabadabban rendelkezésre kellene állniuk a termékek szállítási láncára vonatkozó információknak, így például a forrásnak, a hatásoknak és a megtett távolságnak, hogy az egyének megfelelően tájékozott vásárlási döntéseket tudjanak hozni.

- Sor kerül majd az USA Kongresszusa által elfogadott közösségi újrabefektetési törvény („Community Reinvestment Act of the US Congress”) vizsgálatára, hogy értékeljék, mennyire hatékony a zöld közgazdaságtan eszközeként.

A gazdasági növekedés fogalmának újbóli meghatározása

Mi, Zöldek, a minőségi gazdasági növekedést részesítjük előnyben, amely jobb életminőséghez, valamint társadalmi szempontból igazságos és környezeti szempontból fenntartható társadalomhoz vezet.

Felismerjük, hogy a természeti erőforrások végtelen fogyasztásán alapuló gazdasági növekedés nem lehetséges és nem is kívánatos egy véges bolygón. Ezért a zöld értelemben vett gazdasági növekedés olyan fokozott gazdasági tevékenységet jelent, amely a jólét tényleges és kiegyensúlyozott növekedésével jár, és nem eredményezi a természeti erőforrások kimerülését. A zöld alternatíva célja annak biztosítása, hogy a gazdasági növekedést külön lehessen választani a nyersanyagok és az energia kiaknázásától, az innováció és a tudás, valamint az energiahatékonyság útján teremtett hozzáadott érték növelésével. Az elhasznált nyersanyagok abszolút mennyiségét, valamint a kibocsátások és a hulladék mértékét drasztikusan olyan szintre kell csökkenteni, amelyet a Föld képes elviselni. Ugyanakkor támogatjuk az erőforrásokhoz fűződő egyenlő, egy főre jutó jogok felé való elmozdulás elvét, és ezen az elven alapuló keretrendszereket használnánk fel az olyan globális kihívásokkal kapcsolatos megközelítésünk vezérelveként, mint például az éghajlatváltozás. Nem elegendő egyedül az erőforrások termelékenységének javítása, a fogyasztási mintáknak is tükrözniük kell azokat a társadalmi és környezeti kihívásokat, amelyekkel bolygónkon szembenézünk.

A szegény és fejlődő országokban élőknek egyenlő joguk van ahhoz, hogy a legmagasabb életminőséget ériék el. Hasonlóképpen gondoskodnunk kell arról, hogy a jelen nemzedék szükségleteinek kielégítése során ne csorbítsuk a jövő nemzedékek arra vonatkozó jogát, hogy meghozzák saját gazdasági döntéseiket (annak eldöntése, hogy mit lehet előállítani, ez hogyan állítható elő és hogyan fogyasztható el).

Mivel meg kívánjuk változtatni a növekedés jelentését, mérési módjának megváltoztatását javasoljuk. A bruttó hazai terméket (GDP) mint mutatót kritikusan felül kell vizsgálni, és annak magában kell foglalnia olyan tényezőket is, mint a természeti kincsek kimerülése, a betegség költségei, a szociálisan hátrányos helyzet hatása és az ember által előidézett katasztrófák hatása.... A Zöldek számára, minthogy az csupán a gazdasági tevékenységet

méri, a GDP csak egyike azon mutatóknak, amelyeket figyelembe kell venni. Ezt olyan alternatív mutatókkal kell kiegészíteni, amelyek a társadalom jólétét mérik, így például az írni-olvasni tudásra, a várható élettartamra, a nemek közötti egyenlőségre, a fizetett és nem fizetett munkára, az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz, a tiszta vízhez való hozzáférésre stb. vonatkozó mutatókkal. Azt szeretnénk, ha az ilyen, már használatban lévő mutatók (az ENSZ emberi fejlődési mutatója, a fenntartható gazdasági jólét mutatója, a valódi fejlődés mutatója, az ökológiai lábnyom...) vezérelnék a politikák kidolgozását.

Mi, Zöldek, úgy gondoljuk, hogy az EU Stabilitási és Növekedési Paktumát egy olyan paktummal kellene felváltani, amely a fenntartható fejlődés céljait is figyelembe veszi, amelyet az európai uniós stratégia középpontjába kívánunk állítani. Konkrétan ennek kötelező célokat kellene magában foglalnia az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése, a foglalkoztatási ráták, a gyermekszegénység mértéke és a természeti tőke elapadásának mértéke stb. tekintetében... Egy környezeti és társadalmi költségvetés-készítést kellene bevezetni az EU és a tagállamok szintjén, a Stabilitási és Növekedési Paktuméhoz hasonló szankcionálási mechanizmussal.

Az európai költségvetés jelenleg a GNP 1%-ára korlátozódik. Az ökológiai lábnyom csökkentéséhez azonban összehangolt erőfeszítésre van szükség. Ez közpénzeket igényel, amelyeket az EBB garantál, mivel e beruházások közül sok rövid távon nem nyereséges. Mi, Zöldek, azt találnánk helyénvalónak, ha ezt a költségvetést növelnék és átalakítanák, hogy biztosítsa az Unió számára az előtte álló új kihívások kezeléséhez szükséges eszközöket.

Az Európai Központi Bank és az Eurocsoport monetáris politikáját jobban integrálni kell az Unió gazdaságpolitikájába, azzal összhangba kell hozni, a fent említett célkitűzések figyelembevételével.

Jelenleg a fejlettebb országokban gyakran aggódnak a gazdaság növekedése és a GDP-adatok miatt, és ebből fakadóan a kormányok visszariadnak azoknak a változásoknak a bevezetésétől, amelyekre a ténylegesen fenntartható fejlődés biztosításához szükség lenne. Annak a kifejezett felismerése, hogy a GDP-ben mért növekedés nem jelenti automatikusan a jólét növekedését, és hogy más prioritásokat is mérni kellene, valamint növelni kellene ezek gazdasági célkitűzésekhez viszonyított jelentőségét, kulcsfontosságú lépés lenne a kormányok felszabadítása felé a tekintetben, hogy bevezethessék „A gazdaság felelőssé tétele szabályozással” című részben meghatározott intézkedéseket.

Nemek közötti egyenlőség

A nők világszerte kevesebbet keresnek azonos munkával, nem jutnak hozzá földhöz és hitelhez, és saját részüknél többet vállalnak a gyermekek és az idősek gondozásából, az önkéntes munkából és más, nem fizetett munkákból. A legtöbb szegény ember világszerte nő. Bizonyított, hogy ez a nemi elfogultság ténylegesen elnyomja a gazdasági tevékenységet. Megjegyezzük, hogy a mikrofinanszírozási mozgalom nők millióinak adott értékes gazdasági lendületet.

Intézkedéseket kell foganatosítanunk a nők munkaerőpiachoz, vállalkozások működtetéséhez és bármilyen szintű beosztáshoz való egyenlő hozzáféréseinek elérése érdekében. A Zöldek ezért erőteljesen kiállnak egy, kifejezetten a nők gazdasági színtéren való részvételét és sikerét célzó politika mellett, mint például a jó és megfizethető gyermekgondozás, a nagyvonalú szülői szabadság, a terhességi támogatások a női vállalkozók számára, a nemi egyensúlyt előmozdító intézkedések valamennyi szektorban, például női kvóták a vállalatok igazgatótanácsaiban. A Zöldek nemek közötti egyenlőséget kívánnak általában véve, és különösen a munkaerőpiacon (lásd az alábbi, A Zöldek foglalkoztatási politikái című részt).

Nemzedékek közötti egyenlőség

A társadalmi és környezeti igazságosságot nemcsak a ma élő emberek közötti szolidaritás szempontjából kell figyelembe venni, hanem a nemzedékek közötti szolidaritás szempontjából is. Az Európai Zöld Párt úgy gondolja, hogy a ma élő emberek felelősséggel tartoznak a következő nemzedékekkel szemben. Ez fenntartható fejlődési koncepciónk sarokköve. E tekintetben a Zöldek fel kívánják lendíteni az innovációt és az alternatív életmódokat annak érdekében, hogy jobb jövőt készítsünk elő a következő nemzedékek számára, és csökkentsük a környezeti adósságot, amelyet nekik kell majd viselniük.

A Zöldek küzdeni kívánnak azzal a rövid távú látásmóddal, amely mind a magán, mind pedig az állami szektorban uralja a döntéshozatali folyamatot. A vállalatok negyedéves ciklusai, a nyugdíjalapok és a perspektívájukat választási ciklusokra korlátozó kormányok rövid távú nyereségelhajzása nem vezet fenntartható stratégiákhoz. Azt akarjuk, hogy a befektetések hosszú távú hasznokat hozzanak. Mi, Zöldek, mindig az elővigyázatosság elvének alkalmazására törekszünk. Nem fogunk olyan intézkedéseket támogatni, amelyek potenciális fenyegetést jelentenek az emberi egészségre vagy a környezeti jólétre nézve. Nem fogjuk elfogadni az új elővigyázatossági intézkedések végrehajtásának késedelmét sem pusztán azon az alapon, hogy nem áll rendelkezésre kellően nagy számú tudományos vizsgálat. Olyan előrettekintő politikákat akarunk, amelyek stabil szabályozási, költségvetési és gazdasági környezetet teremtenek a zöld innováció és a munkahelyteremtés előmozdítása érdekében. A hosszú távú látásmódra való átállás a nyugdíjrendszerek

jövőbeni életképességének garantálása érdekében is szükséges az előregedő társadalomban.

Mi, Zöldek ezért a következőket javasoljuk:

- Nagyszabású öko-befektetési terv a jövő fenntartható technológiai számára. Tekintettel gazdaságának méretére, az EU-ban megvan annak lehetősége, hogy vezető szerepet vállaljon ebben az átalakításban. Ösztönöznie kell a kutatásba és a fejlesztésbe történő befektetést és a vállalkozó szellemet az olyan „ökológiai szempontból virágzó” szektorokban, mint a fenntartható építkezés és otthonok, a zöld vegyipar, a megújuló energia, a fenntartható mezőgazdaság, az ökológiai mobilitás, az e-kommunikáció stb.
- A környezeti adósság csökkentése érdekében a következőket javasoljuk: az állami döntések környezeti és társadalmi hatásainak kötelező és módszeres előzetes fenntarthatósági értékelése; módszeres környezeti és társadalmi szabványok a közbeszerzésben; nagyra törő beruházási terv a lakások felújítása érdekében; zöld adóztatás a közlekedési ágazatban stb. ;
- Ami a nyugdíjalapokat illeti, ezeket jelenleg óriási arányban spekulációra és társadalmi szempontból felelőtlen tevékenységekbe való befektetésre használják fel; a Zöldek kötelező és arra irányuló intézkedéseket akarnak, hogy ezek a fenntartható fejlődés és a társadalmilag felelős tevékenységek felé irányítsák át befektetéseiket.
- Ami az örökösödési és ajándékozási adókat illeti, a Zöldek úgy vélik, hogy ezeknek főként a gazdagság és a hatalom tisztességtelen felhalmozódásának a visszafordítását és megakadályozását kell szolgálniuk. Ezeket úgy kell kialakítani, hogy újra osszák a vagyont, és növeljék az esélyegyenlőséget. Ezeket inkább a kedvezményezettet alapul véve kellene kiszámítani (vagyis az örökös körülményeit, nem pedig az örökhagyó körülményeit kellene figyelembe venni). Az adókat ki kell terjeszteni az adományozó élete során adott ajándékokra is, nem pedig csak az elhalálozásakor örökül hagyott javakra.

Nemzetek közötti egyenlőség

A piacok önszabályozásába vetett több évtizedes hit miatt a döntéshozók körében, valamint a hatékony nemzetközi gazdasági szabályozás ebből következő hiánya miatt a globalizáció a vagyoni szakadék további növekedéséhez vezetett a nemzetek között és a nemzeteken belül. Ez a világ békéjét és stabilitását fenyegeti. Míg néhány országnak sikerült sok embert kiemelnie a szegénységből, mások, különösen Afrikában egyre mélyebbre süllyednek e tekintetben. Míg a közgazdászok dicsérik a gazdasági globalizáció hatékonysági hatásait,

amely a növekvő globális GDP-értékekben tükröződik, azt elfelejtik megemlíteni, hogy ez nem hoz létre egészséges társadalmi szöveteket, amely nélkül fenntartható globális fejlődés sem lehetséges.

Ebben az összefüggésben az EU-nak kiemelkedő szerepe van az államigazgatás gazdaságba való újbóli bevezetésében. Az EU a világ legnagyobb gazdasági hatalmává vált. Az euró verseng az USA-dollárral a világkereskedelemben mint tartalékvaluta. Az Európai Központi Bank, az Európai Tanács és az Európai Bizottság döntései az EU-n kívül is sokmillió ember megélhetését érintik. Az EU Lisszaboni Szerződésével az Európai Parlament együttdöntési hatásköröket szerez az EU kereskedelmi politikájában. Az EU ma rendkívül jelentős szereplő, és gazdaságpolitikájának felelőssége, hogy megfelelő irányt határozzon meg, és leterelje a végbemenő változást a gazdasági globalizáció jelenlegi veszélyes pályájáról.

Az Európai Zöld Pártot az emberek felhatalmazásába vetett hit vezérli. Ez azt jelenti, hogy létezniük kell olyan struktúráknak, amelyek lehetővé teszik az emberek számára, hogy az általuk megválasztott módon részt vegyenek a gazdaságban. E szabadság eléréséhez lehetőséget kell adni a helyi vagy regionális gazdaságpolitikai döntéshozatalra, nem azért, hogy ez a nemzetközi struktúrák helyébe lépjen, ahol azok helyénvalók, hanem hogy lehetőségeket biztosítsanak a részvételre, megszilárdítsák a gazdaságot, és ahol lehetséges és hasznos, láthatóbbá és változatosabbá tegyék a gazdasági folyamatokat és hatásait.

A termelés és a kereskedelem megfelelő szintje és földrajzi szerkezete összetett kérdés. Bizonyos termékek esetében világméretű nagyságrend szükséges ahhoz, hogy ezeket gazdaságosan lehessen előállítani, míg más termékek esetében a termelés regionális vagy helyi szinten végezhető a leghatékonyabban. A világkereskedelem óriási része környezeti szempontból káros, és sehol sem teremt igazi értéket, mert sok globálisan beszerzett termék csak az országok közötti társadalmi és környezeti dömpinggyakorlatok különbségeit tükrözi. A fenntartható fejlődéshez a környezeti szempontból káros kereskedelem drasztikus visszaszorítására van szükség, a teljes ökológiai lábnyom figyelembevételével, amelynek tükröződnie kell az árakban. Ezért nemzetközi szabályozási keretrendszerre van szükségünk, amely érvényre juttatja a fenntartható fejlődés globális szabványait. Ezeknek tisztességes versenyt kell biztosítaniuk valamennyi piaci résztvevő számára egyenlő feltételekkel, ez pedig csak úgy érhető el, ha megakadályozzuk, hogy a piaci szereplők saját versenyelőnyüket növelve kiaknázzák a globális közjavakat.

Ennek a szabályozási keretrendszernek tiszteletben kell tartania az ENSZ 1992. évi Riói Nyilatkozatából következő, közös, ugyanakkor differenciált felelősségeket. Mivel az ipari országok felelősek leginkább a környezetpusztulásért és a természeti erőforrások kimerüléséért, nekik kell vállalniuk a legszigorúbb kötelezettségeket, és egyúttal segíteniük kell a fejlődő országokat abban, hogy idővel meg tudjanak felelni a globális előírásoknak. Az EU-nak fenn kellene tartania a vámmentes hozzáférést, amelyet a 49 legkevésbé fejlett nemzettől származó behozatal számára biztosított („Mindent, csak fegyvert ne”), és fokoznia kell az általa nyújtott segítséget, beleértve a technológiaátadást, hogy segítsen ezeknek az országoknak gazdaságuk fenntartható módon történő fejlesztésében.

Mi, Zöldek ezért a következőket javasoljuk:

- A nemzetközi kereskedelmi szabályoknak lehetővé kellene tenniük a regionális-kontinentális gazdasági térségek létrehozását. Ezeket úgy kell megváltoztatni, hogy megkönnyítsék a hatékony és versenyképes regionális vagy akár helyi ágazatok kiépülését, a nyersanyagok helyi beszerzésének ösztönzésével és nagyobb szabadság biztosításával a helyi, regionális és nemzeti kormányok számára a közbeszerzés területén.
- A magáncégek olyan szabadalmait, amelyek kulcsfontosságúak a világméretű betegségek és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben, kötelezően engedélyezésnek kellene alávetni, kellően figyelembe véve a fejlesztésük során felmerült költségeket. Ez ahhoz is hozzá fog járulni, hogy világszerte gyorsabban elterjedjenek a fenntartható fejlődés technológiai és termékei.
- Azokat a fejlesztési politikákat, amelyek a szabad kereskedelemhez kötik a támogatást, olyan programokkal kell felváltani, amelyek célja a hozzáadott érték helyben való megtartása, az alapvető oktatási és egészségügyi infrastruktúrák támogatásával, és az ahhoz szükséges politikai tér megőrzésével a közösségek számára, hogy maguk dönthessenek a fenntartható fejlődéshez vezető saját konkrét útjukról.
- Az adományozó országoknak jelentősen növelniük kell a programozható multilaterális és bilaterális támogatásra szánt támogatások kifizetését, legalább a GDP 0,7%-ára, különösen a legkevésbé fejlett országok számára, hogy minden ország képes legyen 2015-re elérni a millenniumi fejlesztési célokat, különösen a népességben belül a szegénység arányának megfelelését, valamennyi fiú- és lánygyermek alapfokú oktatását, valamint az egészségügyi ellátáshoz és a tiszta ivóvízhez való általános hozzáférést. Konkrétabban, minden uniós tagállamnak végre eleget kell tennie ígéreteinek, és a gyakorlatban is nyilatkozatainak megfelelően kell eljárnia.
- A nemzeti és multilaterális támogatás kiegészítéseképpen egy globális ENSZ-alapot kell létrehozni, amely a globális „közkárok” adóztatásából származó bevételeket szedné be, mint amilyen például a határt átlépő környezetszennyezés (pl. globális adó a repülőjegyek után), a pénzügyi spekuláció (a spekulációra kivetett Tobin/Spahn-típusú adó révén), valamint a nemzetközi vizekben lévő erőforrások kiaknázása utáni felhasználói díjából származó bevételeket szedné be.
- A legszegényebb fejlődő országok összes államadósságának teljes eltörlése.

- A nemzetközi kereskedelmi szabályokat, amelyeket a jelentősen megreformált Kereskedelmi Világszervezet (WTO) testesít meg, tisztességesé kell tenni, és a ténylegesen fenntartható globális fejlődés magasabbrendű céljainak kell alárendelni (beleértve a társadalmi jogokat, a környezeti fenntarthatóságot és a fogyasztóvédelmet). A Zöldek ezért a következőket támogatják:
  - A nemzetközi árumegállapodásoknak, amelyek a leginkább ingadozó mezőgazdasági exportárak árait stabilizálják, tisztességes és stabil megtérülést kell garantálniuk, különösen a kistermelők számára, és a teljes szállítási lánc mentén magukban kell foglalniuk a termelőket és a fogyasztókat.
  - Az EU-ba olyan országokból érkező behozatalra, amelyek nem ratifikálták a nemzetközi éghajlatvédelmi megállapodásokat vagy nem tartják magukat ezekhez, vagy amelyek nem hajtják végre az ILO alapvető munkaügyi előírásait, a határon adókorrekciót kell alkalmazni az egyenlő feltételek helyreállítása érdekében.
  - A nemzetközi „Fair Trade” tanúsítással rendelkező termékeknek valódi esélyt kell kapniuk az EU piacain oly módon, hogy a közigazgatási intézményeket azzal bízzák meg, hogy beszerzési politikáikban alkalmazzanak pozitív megkülönböztetést a Fair Trade termékekkel szemben, mentesítsék az ilyen termékeket a vámtarifák alól az EU határain, és kötelezzék a nagyobb kiskereskedőket, hogy boltjaikban „Fair Trade” termékeket kínáljanak.
  - A WTO-nak szorosabban be kell kapcsolódnia a megreformált és demokratikusabbá tett ENSZ-rendszerbe, amelyben a nemzetközi egyenlőségi célokkal az ENSZ Gazdasági Biztonsági Tanácsa foglalkozik. Hasonlóképpen, a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap (IMF) döntéshozatali folyamatait meg kell reformálni annak érdekében, hogy megfelelően figyelembe vegyék a fejlődő országok hangját, és azok az ENSZ Gazdasági Biztonsági Tanácsának tartoznak jelentéstartással.

A Zöldek foglalkoztatáspolitikái: a teljes körű aktivitás

Mi, Zöldek, úgy gondoljuk, hogy a gazdaság csak akkor virulhat, ha mozgósítani tudja a polgárok energiáját és kreativitását a fenntartható értékek megteremtése során, saját maguk számára és az őket körülvevő társadalom számára egyaránt. Ez a mozgósítás nem érhető el pusztán a piac működésére hagyatkozva; ehhez a hatóságok tevéleges részvétele szükséges.

A zöld értelemben vett értékteremtés nem pusztán az anyagi javak felhalmozásáról és a piac tevékenységeiről szól: a kulturális, politikai, művészi, oktatási és tudományos tevékenységek, a családgondozás mind hozzájárulnak a közös jóléthez. Ezen

értékteremtést támogató tevékenységeknek pedig nem mindegyike szükségszerűen fizetett; sok közülük önkéntes, és a Zöldek ezt támogatják; ezeket azonban a társadalomnak mind el kellene ismernie és megjutalmaznia (szem előtt tartva a fizetett és nem fizetett munka eloszlásában, valamint általában a különböző munkatípusok gazdasági értékében mutatkozó nagy, nemek közötti szakadékot). Ennek következtében egy személy tevékenységei élete során különböző formát ölthetnek. Jelenleg a legelismerettebb a fizetett munka a gazdaság bármely szektorában (lásd fent); választhatjuk azonban bizonyos életszakaszokban azt is, hogy többek között önmagunk képzésével, gyermekek vagy hozzátartozók gondozásával, a közösségnek szentelt idővel vállalunk szerepet a közösségben. Mi, Zöldek, támogatjuk a „teljes foglalkoztatás” célkitűzését azok esetében, akik fizetett munkát keresnek; ezt a célkitűzést azonban szerintünk a „teljes körű aktivitás” célkitűzésévé kell kiterjeszteni.

A Zöldek felismerik, hogy az embereket megillető jogok kötelezettségekkel járnak. Ez valamilyen módon újradefiniálja valamennyi érintett gazdasági szereplő felelősségeit:

- a társadalom esetében ez azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek lehetővé teszik mindenki számára a teljes kibontakozást és ennek elismerését a „teljes körű aktivitás” szempontjából;
- mindenfajta munkaadó esetében ezeknek a feltételeknek a tényleges megvalósítása és kihasználása, a megkülönböztetéstől való félelem nélkül;
- az egyének számára a kínálkozó lehetőségek aktív kihasználása és annak biztosítása, hogy általánosságban szerepet vállaljanak a társadalomban. Mi azonban felismerjük, hogy társadalmunkban növekvő számú bizonytalan körülmények között dolgozó és szerződéses munkavállaló vállal szerepet, akik viszont ki vannak zárva a társadalmi juttatásokból és jogokból, különösen a nők. Ezen túlmenően vannak olyan polgárok, akik ilyen vagy olyan okból nem tudnak szerepet vállalni (betegség, függőség, fogyatékoság ...); nekik valóban szükségük van a társadalom megfelelő támogatására, és azt meg is érdemlik.

Az a fogalom, amely a rugalmasságot és a biztonságot olvasztja egybe [flexibility + security] valóban jellegzetesen zöld. A „flexicurity” [rugalmas biztonság] kifejezést azonban túlságosan is gyakran használták fel a korlátlan rugalmasság és a dereguláció álcázására. Jóllehet a rugalmasság fontos, és lehetővé teszi társadalmunk és gazdaságaink számára, hogy válaszoljanak a változó világ kihívásaira, az állam felelőssége, hogy megvédje az embereket a gazdasági fluktuációk hatásaitól, és magas színvonalú társadalmi szabványokat és munkakörülményeket garantáljon számukra: vagyis a Zöldek számára a biztonság semmivel sem kevésbé fontos, mint a rugalmasság. A Zöldek szerint az e célkitűzések közötti megfelelő egyensúly biztosításának egyik kulcsfontosságú eszköze a munkavállaló polgárokat és a munkaadókat képviselő szociális partnerek közötti erőteljes, intézményesített párbeszéd. Ennek kulcsszerepet kellene játszania a munkaerő-piaci szabályok és eszközök (szerződési feltételek, bérek, juttatások stb.) alakításában. A Zöldek a szociális dömping megelőzése érdekében ellenzik a származási ország elvének a társadalmi jogokra (biztonság, egészség, szociális védelem, bérezés) való kiterjesztését.

Mi, Zöldek, a munkaerőpiac területén konkrétan a következőket javasoljuk:

- A jogi környezetnek biztosítani kell, hogy minden elismert tevékenységtípus hozzájáruljon a személyek szociális ellátásokra (egészség, munkanélküliség, nyugdíj, szülői szabadság, gyermekgondozás, rokkantság...) való jogosultságának megszerzéséhez, és hatékonyan lehetővé tegye az egyik tevékenységtípusról a másikra való, önálló döntésen alapuló rugalmas átváltást.
- A munkaidőre vonatkozó rendelkezéseknek elegendő időt kell hagyniuk a polgárok számára arra, hogy munkahelyükön kívüli tevékenységeket alakítsanak ki, és szervezettek legyenek annak érdekében, hogy maximalizálni tudják hatásukat a munkahelyteremtés szempontjából. A Zöldek ezért támogatnak mindenfajta kollektív és/vagy egyéni önkéntes munkaidő-csökkentő intézkedést, figyelembe véve a munka termelékenységére terén bekövetkező előrelépéseket, mind az Unión belül, mind pedig az Unió kívül. A részmunkaidő megoszlásában mutatkozó nemi szakadékot illetően (a legtöbb részmunkaidős munkavállaló nő) a Zöldek támogatják a férfiakat munkaidejük csökkentésére ösztönző intézkedéseket.
- A jogi környezetnek a tevékenységet támogató valódi ösztönzőket kell meghatározni. Ez azt jelenti, hogy az adózásnak el kell tolódnia a munkaerő irányából (lásd lent) a tőke- és energiaadók irányába, hogy a munkaadókat munkahelyek teremtésére és energiatakarékosságra ösztönözzék; az is fontos, hogy a munkanélküliségi ellátások és az ösztönzők együttesen mindig azt tegyék pénzügyileg kedvezőbbé az egyén számára, hogy valamilyen méltó állást vagy tevékenységet vállaljon. Ezeket az ösztönzőket az alapvető ellátások növelésével párhuzamosan kell bevezetni annak érdekében, hogy ne maradjanak le azok, akik nem tudnak dolgozni vagy állást találni a piacon.
- A nemek közötti egyenlőségnek valósággá kell válnia a munkaerőpiacon. Ez konkrétan egyenlőséget jelent, különösen a fizetések és az alkalmazottaknak járó juttatások terén, és a jelöltek kiválasztását, a munkahely biztonságát illetően is. Ez meghatározott intézkedéseket is magában foglal, pl. gyermekgondozási létesítményeket, a szülői szabadság után a munkába való visszatérést megkönnyítő intézkedéseket és a férfiak családi munka átvállalására való ösztönzését.
- Konkrét intézkedéseket kell hozni a migránsok egyenlő munkaerő-piaci részvételének előmozdítása érdekében.
- A vállalkozó szellem ösztönzése érdekében az önálló vállalkozóknak is lehetőséget kell adni a szociális biztonsági rendszerekben való részvételre (pl. munkanélküliség, nyugdíjak, szülői szabadság, fogyatékosági ellátások stb.), megfelelő hozzájárulás

alapján.

- Az oktatásnak és képzésnek fokozottabb prioritást kell kapnia az állami politikákban, biztosítva, hogy mindenki lehetőséget kapjon képességeinek teljes kibontakoztatására. Ez abszolút értékben az oktatásra szánt költségvetés növelését jelenti, de megfelelő jogszabályokat is, amelyek lehetővé teszik az egyének számára, hogy egész életükön át részt vegyenek az oktatásban (pl. az egész életen át tartó oktatási programok támogatása, a szakmai pálya alatt rugalmasan kivehető tanulmányévek, a munkaadók kötelezettsége fizetett oktatás biztosítására vagy ennek engedélyezésére stb.)
- A hatóságoknak aktívan, egyénileg támogatniuk kell a munkanélkülieket, és segíteniük kell őket az olyan tevékenység meglelésében (foglalkoztatás, képzés stb.), amely megfelel kívánságaiknak és szükségleteiknek, és lehetővé teszi számukra, hogy értéket teremtsenek a társadalom számára. Ez konkrétan megfelelő számú személyzetet és megfelelő pénzügyi eszközöket jelent, amelyek módot adnak erre az egyéni segítségnyújtásra.
- Az Európai Unió minden országában minimálbért kell bevezetni, amely pl. ágazati vagy földrajzi alapon különbségeket tesz lehetővé.
- Az európai üzemi tanácsoknak az ESZSZ követelése szerint kibővített hatásköröket kell kapniuk.
- A munkajog betartatását fokozott prioritásként kell kezelni a feketepiaci munka elleni hatékony fellépés érdekében – amelytől sok ágazat erőteljesen függővé vált, pl. az idősgondozás –, azokra az illegális munkaadókra összpontosítva, akiket felelősségre kell vonni alkalmazottaik munkajogai tekintetében. Ez konkrétan azt jelenti, hogy elegendő emberi és anyagi erőforrást kell elkülöníteni a hatékony ellenőrzés biztosítása érdekében.
- Támogatjuk, hogy a vállalkozásokat bizonyos esetekben kizárják a közbeszerzésből és az állami támogatásból, pl. a nemek közötti egyenlőség és a munkajog tiszteletben tartásának elmulasztása esetén.

Adózás és támogatások

A Zöld adó- és támogatási politikái hozzájárulnak a társadalmi és környezeti szempontból igazságos gazdasághoz.

Az adózásnak a gazdaságban három fő funkciója van: az adóbevételek az állam által biztosított árukra és szolgáltatásokra fordíthatók, az adók eszközök, amelyekkel megvalósítható a jövedelem és a vagyon egyének és régiók közötti újraelosztása, valamint a gazdasági tevékenységek korrigálásának módszerei, amelyekkel ösztönözhetők a közjó szempontjából kedvező tevékenységek, és csökkenthetők a nem kívánatos hatások. Kifejezetten az éghajlatváltozás elleni küzdelemben az adók, illetékek és a kibocsátáskereskedelem mind olyan eszközök, amelyekkel elősegíthető az erőforrások hatékony elosztása.

Az adóknak és támogatásoknak átláthatónak, méltányosnak és könnyen kezelhetőnek kell lenniük. A Zöld társadalmi-ökológiai adóreformja a munkaerő irányából a véges természeti erőforrások felhasználásának és a tőke nagyobb adóztatásának irányába tolja el a mérleget. Nem elfogadható, hogy a munkaerőt mint termelési tényezőt erőteljesebben adóztassák a tőkénél.

Az adóelkerülés és az adócsalás elleni küzdelemnek nagyobb prioritást kell biztosítani; ehhez megfelelő erőforrásokat kell rendelkezésre bocsátani.

Mi, Zöldek, konkrétan a következőket javasoljuk:

- **Ökoadók és ökobónuszok:** Az ökoadók és ökobónuszok fenntartható gazdaságot eredményeznek a környezetbarát termékek és szolgáltatások előmozdítása révén. A zöld választásokat nem szankcionálni kellene, hanem pénzügyileg bátorítani. E tekintetben a CO₂- és energiaadóknak az adópolitika központi elemét kell képezniük, nem pedig opcionális extra lehetőségként kell beépülniük az adórendszerbe, amely jelenleg nem a környezet javára és az éghajlatváltozás ellen működik.

Ha az energia költségesebbé válik, vonzóbbá válik az energiamegtakarítás. A fenntartható megújuló energiát kevésbé kellene adóztatni a fosszilis energiára kivetett adókhoz képest.

Például a légi közlekedési ágazatnak nem szabadna továbbra is adózási előjogokat élveznie, miközben más közlekedési módokat, például a vasutat adóval sújtják. A lakásszektorban szociálisan kialakított támogatásokkal kell energiahatékonyságra ösztönözni.

- **Egyenlő és progresszív jövedelemadó:** A Zöldek szerint az egyenlőség biztosításához a jövedelemadónak minden jövedelemforrást figyelembe kell vennie. A jövedelemadónak egy minimális küszöbre figyelemmel progresszívnek kell lennie, ily módon biztosítva, hogy mindenki képességének megfelelő hozzájárulást fizessen. Az adómentességeknek társadalmi és környezeti szempontból igazságosnak kell lenniük, és ösztönözniük kell a fenntartható befektetéseket.
- **Küzdelem a társasági adót leszorító verseny ellen:** A romboló hatású adóverseny elkerülése érdekében a Zöldek a társasági adó tekintetében a hozzáadottérték-adó

esetében már létezőhöz hasonló közös keretrendszert tartanának helyénvalónak. Ennek harmonizált adóalapot, valamint differenciált minimális adókulcsokat kellene magában foglalnia (azaz viszonylag alacsony minimális adókulcsot az új tagállamok számára a felzárkózási időszakban, és egy magasabb minimális adókulcsot a régi uniós tagállamok számára). Ez azt hivatott biztosítani, hogy a vállalkozások tisztességes mértékben járulnak hozzá az adóbevételekhez az egész Unióban.

- **Vagyonadók az adóbevételekhez való tisztességes hozzájárulásként:** A tőkének tisztességes mértékben hozzá kell járulnia a teljes adóbevételhez. Mivel az Európai Unióban erősödően van a jövedelmek és a tőke egyenlőtlen elosztása, a vagyonadók létfontosságú szerepet játszanak ezen egyenlőtlenségek mérséklésében. Ez lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy közérdekű árukat és szolgáltatásokat finanszírozzanak, vagy csökkentsék a munka adóterhét. Elosztási szempontból a vagyonadók kivetése még javíthatja is az eszközök, például az ingatlanok hatékonyságát.
- **A Tobin/Spahn adó bevezetése:** A pénzügyi spekuláció a reálgazdaság destabilizálásának nagy kockázatát hordozza, és tágítja a gazdagok és a szegények közötti szakadékot. A pénzügyi tranzakciókra kivetett Tobin/Spahn típusú adó segíthet a nemzetközi pénzügyi piacok ingadozásának csökkentésében. Ezenfelül, főként a legfejlettebb országokban lebonyolított tranzakciók alapján jelentős bevételeket is generál, amelyeket a nemzetközi fejlesztési együttműködés támogatására kellene felhasználni.
- **Vita az üvegházhatást okozó gázok kezelésére szolgáló rendszer bevezetéséről.** A kibocsátások korlátozásának és kereskedelmének rendszere (carbon cap-and-trade system) csökkentheti a teljes CO₂-kibocsátást, és árral látja el a CO₂-t.

Hogyan tovább?

Az emberiség előtt álló kihívások óriásiak. Emberek milliárdjai a legalapvetőbb életszínvonal elérésére vágnak: hogy táplálkozhassanak, tiszta ivóvízhez jussanak, legyen tisztességes lakóhelyük, hozzáférjenek az egészségügyi ellátáshoz és az alapvető oktatáshoz, békés és egészséges környezetben élhessenek. Még a világnak azokon a részein is, amelyek évszázadok óta vagy csak néhány évtizede élvezik a gyorsabb ütemű gazdasági növekedést, választ kell találni a következő fontos kérdésekre: környezetünk felgyorsult pusztulása és a Föld erőforrásainak kimerülése, a növekvő társadalmi egyenlőtlenségek, a növekvő kábítószer-függőség, a társadalmi szerkezet szétmállása – mindezek azt példázzák, hogy társadalmaink nem örvendenek a legjobb egészségnek. Végül, de nem

utolsósorban az éghajlatváltozás kihívása közvetlenül fenyegeti a bolygón az emberi élet puszta fennmaradását.

Miközben nem becsüljük alá ezt a fenyegetést, mi, Zöldek, lehetőségnek tartjuk az éghajlatváltozást. Legyen ez ébresztő mindannyiunk, emberek számára és a Föld nevű bolygó történetének fordulópontja. Eljött az ideje annak, hogy a gazdaság az emberekért dolgozzon – nemcsak kevesekért, itt és most –, nem pedig fordítva. Eszközzé kell válnia a fent említett kihívásoknak való sikeres megfelelésben, és a fenntartható fejlődés pályájára kell állítania társadalmainkat.

Gazdaságaink átalakítása nem fog magától menni. Ehhez minden szereplő részvételére szükség lesz. A polgáraik felé elszámolással tartozó kormányoknak minden szinten újra magukhoz kell ragadniuk a kezdeményezést, és új szabályokat kell meghatározniuk a gazdasági színtér számára, célokat kell kitűzniük, ösztönzőket kell biztosítaniuk, be kell fektetniük az olyan kulcsterületeken, mint az oktatás és az egészségügy, de meg kell teremteniük az emberek és a vállalkozások kreativitásának és ötletgazdagságának feltételeit is, hogy virágozhassanak és gyarapodhassanak. Mindenfajta méretű vállalatnak is fel kell karolnia ezeket az új kihívásokat, és el kell fogadnia az új játékszabályokat, nemcsak helyi, hanem globális szinten is. Fel kell ismerniük, hogy a demokratikus kormányok a közérdek őrei. A kormányoknak pedig fel kell ismerniük, hogy semmilyen más módon nem felelhetünk meg az előttünk álló kihívásoknak, csak virágzó és innovatív vállalkozásokkal, amelyek nyitott, átlátható és tisztességes piacokon működnek. A szövetkezeteknek, szövetségeknek és nem kormányzati szervezeteknek valahogyan egyszerre új világunk útkeresőivé, valamint a kormányok és vállalatok éber őrzőivé kell válniuk. Végül, de nem utolsósorban: mindannyiunkon, rajtunk mint polgárokon, fogyasztókon, diákokon, (foglalkoztatott vagy munkanélküli) munkavállalókon, üzletembereken is múlik, hogy felelős magatartást tanúsítsunk. Elvégre is a fent említett szereplők mind elsősorban emberekből állnak; az emberek azok, akik lehetővé fogják tenni jövőnket.

Gyakran halljuk, hogy a rövid távú nyereségmaximalizáláson felüli egyéb kihívásokra történő reakciók egyszerűen megfojtják a gazdaságot. Erre azt válaszoljuk, hogy ha nem válaszolunk e kihívásokra, a gazdaság öli meg a bolygót és lakóit. A történelemből láthatjuk, hogy a legfontosabb trendek, mint például a szociális jogok kialakulása az iparosodott világban, nem a gazdaság végét jelentették; ellenkezőleg, éppen ezek a trendek lendítették új magaslatokba a gazdaságot (jóllehet, a környezet rovására!) Mi, Zöldek, úgy gondoljuk, hasonló hatást fogunk elérni, ha társadalmainkat a fenntartható fejlődés útjára állítjuk. Már ma is azt tapasztaljuk, hogy a Zöld gazdaságban élen járó országokban több százezer munkahelyet teremtettek. Ebben a tudásra és innovációra épülő gazdaságban Európának lehetősége van arra, hogy vezető szerepet vállaljon. Mivel az éghajlatváltozás nem vár, most van itt az idő a cselekvésre.